

USUSRET ODRŽIVIM EUROPSKIM INFRASTRUKTURAMA

IZJAVA

POZADINA DOKUMENTA

Ovaj dokument je podržan od sljedećih savjeta:

Belgija	Environment and Nature Council of Flanders (Minaraad)
Hrvatska	Hrvatski savjet za održivi razvoj i zaštitu okoliša (SORZO)
Njemačka	Council for Sustainable Development (RNE) Advisory Council on the Environment (SRU) Advisory Council on Global Change (WBGU)
Mađarska	National Council for Sustainable Development (NFFT) National Council on the Environment (OKT)
Irska	Comhar, Sustainable Development Council (COMHAR)
Nizozemska	Council for the Rural Area (RLG) Advisory Council for Research on Spatial Planning, nature and the Environment (RMNO)
Poljska	State Environmental Council of Poland (PROS)
Portugal	National Council on Environment and Sustainable Development (CNADS)
Slovenija	Slovenian Council for Environmental Protection (CEPRS)
Španjolska	Advisory Council for the Sustainable Development of Catalonia (CADS)
Ujedinjeno Kraljevstvo	Countryside Council for Wales (CCW) Council for Nature Conservation and the Countryside for Northern Ireland (CNCC) Joint Nature Conservation Committee (JNCC) Sustainable Development Commission (SDC) Scottish Natural Heritage (SNH)

Europske održive infrastrukture

Infrastrukturne politike i njihove provedbe su temeljne pretpostavke i pravila za dugoročno održivo djelovanje u budućnosti. Današnje infrastrukturne odluke oblikovati će europski fizički aspekt za najmanje sljedećih 50 godina, na osnovi toga što će odrediti buduće obrasce mobilnosti i energetske sustava, jednako kao i oblike naselja i biološki raznolikih krajolika. U pogledu temeljnih energetske promjena i transportnih sustava, potrebnih kako bi se unutar ovoga vremena osigurala socijalno pravedna i ekološki fleksibilna Europa, tradicionalno infrastrukturno planiranje i dogovori neće više funkcionirati. Pristup „predvidjeti i osigurati“ često završava na listama želja privatnih ili javnih infrastrukturnih projekata, koji zastarjevaju u među mnogim novim infrastrukturnim projektima.

To još održava mobilnost energetske sustava današnjeg doba, ovisnog o fosilnim gorivima. Trenutačna strategija EU za politiku transporta i klimatskih promjena već obvezuje Uniju na novi pristup, gdje će se energija i transportni sustavi trebati osloniti na znatno niže energetske potrebe i na izvore energije oslobođene od ugljika. Tako i infrastrukturni propisi i financiranje moraju postati strateški i vizionarski, vođeni čvrstim principima, koji garantiraju zahtjevne ciljeve. Mobilnost i energetske sustavi, zajedno s odgovarajućim prostornim oblicima ljudskih naselja, održiva upotreba zemljišta i povezujuće infrastrukture u drugoj polovici 21. stoljeća, izgledat će vrlo različito od onih danas. Sad je vrijeme da EU planira te buduće dramatične pomake u politici i ulaganju. Ova Izjava EEAC-a polaže temelje za takav novi, vizionarski pristup, kako je prikazano na primjeru prometne infrastrukture, zatim obnovljivih izvora energije i zelenih infrastruktura sastavljenih od lokalnih i regionalnih zelenih pojaseva poput Trans-European Habitat Networks.

Buduća infrastrukturna politika mora se temeljiti na brojnim principima za održivi razvoj poput:

- djelovanja u skladu s prirodom i ekološkom fleksibilnosti, te učinkovitim i skromnim korištenjem prirodnih resursa, kako bi ih mogle koristiti i buduće generacije;
- stvaranja društva koje se može nositi s graničnim uvjetima, koje traži pravednost i pravdu za sadašnje i buduće generacije, koje podržava oblike proizvodnje i potrošnje koji ne stvaraju prirodne

poremećaje i društvene nejednakosti, društva koje učvršćuje socijalnu koheziju i stvara nova, visokokvalitetna radna mjesta;

- plaćanja svih oblika ekonomskih aktivnosti, s uključenim investicijskim troškovima sadašnjih i budućih generacija, a u cilju pružanja takvih oblika financiranja koji promiču održive investicije i poduzetništvo;
- djelovanja na osnovi načela predostrožnosti, odnosno upotpunjavanja najboljeg znanstvenog mišljenja sa sviješću o ishodima najgorih mogućih scenarija i njihovih mogućih posljedica za prirodu i čovječanstvo, a što se trenutno nalazi na margini našeg promišljanja;
- osiguravanja participativne demokracije koja prepoznaje potrebu biti odgovorna za osiguravanje održivog ponašanja kao i za poboljšanje dobrobiti planeta kao cjeline. Ovo također uključuje i potrebu za većom pozornošću, zaštiti i poboljšanju regionalne raznolikosti kako u Europi tako i u cijelom svijetu, a temeljem lokalnog gospodarstva, kulturne tradicije i socijalne povezanosti;
- planiranja temeljem načela supsidijarnosti, tako da infrastruktura i prostorno planiranje postanu višerazinski zadatak, gdje lokalne i regionalne ovlasti i resursi trebaju biti prioritet. Održive lokalne i regionalne infrastrukture trebaju imati prednost. Ovlasti na višim nivoima planiranja, određivanja proračuna i regulacija opravdane su samo u svrhu rješavanja nacionalnih ili europskih dimenzija infrastrukture, a za cilj imaju rješavanje problema koji se ne mogu adekvatno riješiti na nižim razinama;
- pokazati da je model društva temeljen na načelima održivog razvoja moguć, prvenstveno za zemlje u razvoju.

Trenutno se u EU stvara konsenzus s ciljem ograničavanja globalnog povećanja temperature za 2 stupnja. Industrijalizirane zemlje trebati će smanjiti emisije stakleničkih plinova uzrokovane ljudskim djelatnostima za 80-95% do 2050. godine, a najmanje za 30%, do 2020. godine. U pogledu visoke ekonomske vrijednosti ekoloških usluga i neprocjenjive vrijednosti prirode, dalji gubitak biološke raznolikosti mora biti zaustavljen. Bilo koje novo ulaganje u energiju, bez obzira je li temeljeno na obnovljivim izvorima energije ili fosilnim gorivima, mora u potpunosti sagledati ova dugoročna načela i ciljeve.

Za politiku održive transportne infrastrukture EEAC predlaže:

- uspostaviti integriran pristup prostornom planiranju, uključujući i sveobuhvatnu procjenu socijalnih i ekoloških sredstava pri upotrebi urbanog prostora i krajolika (npr. ekološki osjetljivi koridori, kulturno nasljeđe, slobodno vrijeme itd.), a što može ograničiti daljnje širenje infrastrukture u korist lokalnih i fleksibilnijih pristupa upravljanju prometom;
- ublažiti klimatske promjene i uspostaviti strategije prilagodbe koje su u skladu sa sveukupnom klimatskom politikom EU;
- u cilju postizanja bitnih usluga i sadržaja postaviti razumne standarde za pristupačnost i mobilnost;
- na razini država članica, cijene bi trebale biti čvrsto određene, ali uzimajući u obzir socijalnu dimenziju i implikacije za siromašne. To se treba temeljiti na cjelovitim proračunima sa kratkoročnim i dugoročnim socijalnim i ekološkim koristima i troškovima, uzimajući u obzir i direktne ekološke koristi i troškove transporta, kako bi se podupirale tehnološke inovacije i ohrabrila najodrživija upotreba transportne infrastrukture;
- uspostaviti stabilne mehanizme financiranja, koji podupiru odluke održivog transportnog planiranja te integraciju potrebnih mjera u planiranju transportne infrastrukture;
- procjena dugoročnih potrebnih kapaciteta treba biti pažljiva i koordinirana, usmjerena na sva prijevozna sredstva, uključujući zračne luke i pristaništa;
- poboljšati povezanost različitih europskih sustava željeznica.

Za politiku održive energetske infrastrukture EEAC predlaže:

- produljiti vrijeme za raspravu o energiji i klimi. Energetski i klimatski program za područje EU mora biti produžen do 2050. godine, kako bi se postavile prave smjernice jasnim ciljevima do 2020. godine. U taj program treba biti uključena obveza smanjenja stakleničkih plinova za najmanje 80-95%, što predlažu izvještaji IPPC-a i Europska komisija, zajedno sa smanjenjem stakleničkih plinova od 30% do 2020. godine;
- potrebno je reformirati ETS (Emissions Trading Scheme) i to na način da uključuje dugoročnu perspektivu, dobro planiranje i strogo reguliranje. Važnu ulogu morat će odigrati odgovorno smanjenje emisija ugljičnog dioksida. Predvidiv dugoročni politički okvir i pripremljeni programi sastanaka neophodni su kako bi se investitori uključili u tranzicijski model;
- potrebno je dati snažan signal u korist rasta obnovljivih izvora energije nakon 2020. godine. Prema scenarijima DG TREN, potencijal obnovljivih izvora energije može doseći 45% do 2030. godine, te može postati dominantan izvor za proizvodnju električne energije do 2050. godine. Kao i obnovljivi izvori energije za lokalnu upotrebu, tako će i velik broj nerezidentnih pogona vjetro ili solarnih elektrana morati igrati važnu ulogu u ispunjavanju ukupne potražnje za električnom energijom, te će zahtijevati prioritetni pristup dostupnim i novim električnim mrežama;
- intenzivirati program energetske efikasnosti, posebno u standardu efikasnosti, postaviti progresivne cijene, a posebno odrediti odgovarajuće poticajne cijene za ugovaranje;
- povećati razinu istraživanja, te udio ETS aukcijskih prihoda namijenjenih inovativnim projektima obnovljivih izvora energije;
- u sklopu procjene utjecaja provjeriti sve otvorene i skrivene subvencije i istraživanja drugih tehnologija sa niskom emisijama ugljičnog dioksida te njihov utjecaj na razvoj obnovljivih izvora energije;
- nastaviti s naporima za liberalizacijom europskog energetskeg tržišta s ciljem da se u potpunosti razdvoji vlasništvo proizvodnje i distribucije električne energije, a pristup obnovljivim izvorima energije učiniti povlaštenim te dati jake poticaje za nova ulaganja u nacionalne i europske mreže za obnovljive izvore energije;
- pokrenuti visoku količinu političke obveze. Mediterranean Solar Plan i North Sea Grid Off Shore Wind Enregy trebaju postati elementi europskog glavnog projekta za ekonomiju temeljenu na niskoj emisiji uljičnog dioksida, kao dio europskog doprinosa „Green New Deal-u“ za ekonomski oporavak, kao strateški element Lisabonske strategije i doprinos programu održivog razvoja EU;
- mobilizirati kapital za ulaganje, ciljajući financijske instrumente EU namijenjene uspostavi jedinstvenog europskog operatera, ili jačanju uloge operatera prijenosne mreže kod ulaganja u visokonaponsku mrežu. Potrebno je uspostaviti prave poticaje za privatna i javna ulaganja u mreže koje bi povezivale centre proizvodnje energije iz obnovljivih izvora (npr. nerezidentne vjetroelektrane) s centrima potrošnje;
- ojačati poticaje za sjevernu Afriku, južnu i jugoistočnu Europu, kako bi se naglasila uloga obnovljivih izvora električne energije i za europsko i za domaće tržište u skladu s ciljevima energetske sigurnosti. Ovdje će važnu ulogu u prijelaznom razdoblju odigrati ETS i podrška mehanizmima orijentiranim na tehnologije čistije proizvodnje;
- poboljšati javno prihvaćanje i minimalizirati kompromise sa zelenim mrežama upotrebom strateške procjene okoliša, dodatnim ulaganjima u podzemne kablove ili upotrebom postojećih infrastrukturnih koridora;

Za uspostavu zelene infrastrukturne Europske mreže i za odgovarajuću integraciju infrastrukture EEAC predlaže:

- odrediti početno stanje. Kako bi se potaknulo razmišljanje o zelenoj infrastrukturi te prepoznala najvažnija djelovanja potrebno je poznavati početnu situaciju. Zemlje članice će morati odrediti trenutna sredstva, funkcionalne zahtjeve i koristi od implementacije zelene infrastrukture, te utvrditi izazove uključujući klimatske promjene te populacijske i razvojne pritiske;
- odrediti sredstva. Postoji potreba za dodatnim radom na postojećim mrežama (PEEN i PEBLDS – Pan European Biological and Landscape Diversity strategy, European Green Belt initiative) i projektima kao što su Water Framework Directive (WFD) i Integrated Coastal Zone Management (ICZM), kao i potreba za koordinacijom i sudjelovanjem u istima. Zatim, zemljama članicama treba predložiti uključivanje jedne ili više prikladnih akcija za protutežu specifičnim utjecajima na bioraznolikost za sve ugovore koji uključuju nove infrastrukture, kako bi investitori ulagali u odgovarajuće zelene i kritične koridore za djelotvornu migraciju vrsta, sukladno smanjivanju staništa zbog klimatskih promjena;
- napraviti plan djelovanja. Mjere na razini EU trebaju uključiti razvoj strategija, smjernica i standarda za države članice, instrumente (smjernice, regulative) za specifične sektore, procjenu utjecaja i financijske instrumente;
- osigurati odgovarajuće financiranje. Potencijalni investitori uključuju European Financial Instruments for the Environment (Life+), Structural and Cohesion Funds (strukturne i integracijske fondove) čiji je prioritet strateško i provedbeno planiranje, European Agricultural Funds for Rural Development (EAFRD) za aktivnosti u sektoru šumarstva i poljoprivrede;

EEAC dugoročno preporučuje preispitivanje trenutnog nedostatka kadra vezanog za prostorno planiranje na području EU, uz potpuno poštivanje načela supsidijarnosti. Mnoge direktive EU direktno ili indirektno utječu na upotrebu zemljišta. EU još uvijek nema niti instrumente niti kadar kojim bi mogla balansirati između različitih i ponekad potpuno oprečnih namjena zemljišta. Zelene infrastrukture, prvotno uspostavljene Direktivom o vodama (Water Framework Directive) te Direktivama o staništima i pticama (Habitat – and Birds Directive), moraju se dalje razvijati. One bi zaista trebale biti važan stup perspektivnog europskog prostornog razvoja, koji se treba smatrati važnim dijelom nacionalnog, regionalnog i lokalnog pristupa prostornom planiranju.

Strateška procjena okoliša na svim razinama, uključujući odgovarajuće mehanizme za sudjelovanje javnosti, trebala bi pomoći pri predviđanju kompromisa, pri pronalaženju alternativne opcije kako bi bilo manje sukoba. Također, strateška procjena okoliša treba pomoći pri organiziranju javnih rasprava, koje pomažu boljoj integraciji različitih infrastrukturna. EEAC potiče Europsku komisiju i njene buduće istraživačke centre, zemlje članice, industrijski sektor te NGO sektor za sudjelovanje u sadašnjim raspravama o tim integriranim europskim infrastrukturnama, kakve se očekuju 2050. godine. Ova pozicija treba osigurati usklađenost, biti strateški cilj i vodič, utemeljiti transparentne izbore, te položiti temelje za put ka održivom razvoju.